

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 27 mars 2014*

”Sjötransport — Förordning (EEG) nr 3577/92 — Begreppet cabotage — Kryssningstrafik — Kryssning genom Venediglagunen, det italienska territorialhavet och floden Po — Avresa och ankomst till samma hamn”

I mål C-17/13,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Consiglio di Stato (Italien) genom beslut av den 20 november 2012, som inkom till domstolen den 14 januari 2013, i målet

Alpina River Cruises GmbH,

Nicko Tours GmbH

mot

Ministero delle infrastrutture e dei trasporti – Capitaneria di Porto di Chioggia,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Ilešič (referent) samt domarna C.G. Fernlund, A.Ó Caoimh, C. Toader och E. Jarašiūnas,

generaladvokat: P. Cruz Villalón,

justitiesekreterare: handläggaren A. Impellizzeri,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 24 oktober 2013,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Alpina River Cruises GmbH och Nicko Tours GmbH, genom A. Clarizia, A. Veronese och R. Longanesi Cattani, avvocati,
- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av M. Salvatorelli, avvocato dello Stato,
- Europeiska kommissionen, genom G. Conte och L. Nicolae, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: italienska.

och efter att den 19 december 2013 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets förordning (EEG) nr 3577/92 av den 7 december 1992 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom medlemsstaterna (cabotage) (EGT L 364, s. 7; svensk specialutgåva, område 6, volym 3, s. 203).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Alpina River Cruises GmbH, ett bolag bildat enligt schweizisk rätt, och Nicko Tours GmbH, ett bolag bildat enligt tysk rätt (nedan kallade Alpina och Nicko Tours) och Ministero delle infrastrutture e dei trasporti – Capitaneria di Porto di Chioggia (ministeriet för infrastruktur och transport – hamnmyndigheten i Chioggia (Italien)). Målet rör denna myndighets avslag på Alpina och Nicko Tours ansökan om att låta ett turistfartyg som förs under schweizisk flagg passera genom det italienska territorialhavet.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning nr 3577/92

- 3 Artikel 1.1 i förordning nr 3577/92 har följande lydelse:

”Från och med den 1 januari 1993 skall frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom en medlemsstat (cabotage) gälla för rederier inom gemenskapen vilkas fartyg är registrerade i en medlemsstat och förs under denna stats flagg, förutsatt att fartygen uppfyller de villkor för att få utföra cabotage som gäller i den sistnämnda medlemsstaten ...”.

- 4 Artikel 2 i förordningen har följande lydelse:

”I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. *Sjötransporttjänster inom en medlemsstat (cabotage)*: tjänster som normalt utförs mot ersättning, i synnerhet
 - a) *fastlandscabotage*: sjötransport av passagerare eller gods mellan hamnar på en och samma medlemsstats fastland eller huvudområde utan att anlöpa öar,
 - b) *offshorecabotage*: sjötransport av passagerare eller gods mellan en hamn i en medlemsstat och anläggningar eller konstruktioner på medlemsstatens kontinentalsockel,
 - c) *öcabotage*: sjötransport av passagerare eller gods mellan
 - hamnar på en medlemsstats fastland och på en eller flera av dess öar,
 - hamnar på en och samma medlemsstats öar.

...”

- 5 Artikel 3.1 i förordningen har följande lydelse: "[f]ör fartyg som utför fastlandscabotage och för kryssningslinjefartyg gäller, i alla frågor som rör bemanning, bestämmelserna i den stat där fartyget är registrerat (flaggstaten), utom i fråga om fartyg som är mindre än 650 bruttoton, där värdstatens bestämmelser får tillämpas".
- 6 I artikel 6.1 i förordning nr 3577/92 föreskrivs följande:
- "Följande sjötransporttjänster, som utförs i Medelhavet och längs Spaniens, Portugals och Frankrikes kuster, är tillfälligt undantagna från tillämpningen av denna förordning:
- kryssningstrafik, fram till den 1 januari 1995,
- ...".

Italiensk rätt

- 7 Artikel 224.1 i den italienska sjöfartslagen (godkänd genom kungligt dekret nr 327 av den 30 mars 1942, i dess ändrade lydelse, nedan kallad sjöfartslagen) har följande lydelse:
- "1. Cabotage mellan republikens hamnar är, enligt [förordning nr 3577/92] förbehållen rederier inom gemenskapen vilkas fartyg är registrerade i en medlemsstat och för denna stats flagg, förutsatt att fartygen uppfyller de villkor för att få utföra cabotage som gäller i denna medlemsstat.
2. Bestämmelserna i första punkten är tillämpliga på fartyg som bedriver sjötransport från hamnar, redder och stränder."

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 8 Alpina och Nicko Tours är det rederi respektive det bolag som använder turistfartyget MS Bellissima, som förs under schweizisk flagg.
- 9 Bolagen avsåg att anordna en kryssning på drygt en vecka från Venedig (Italien) den 16 mars 2012 som bestod av en resa genom Venediglagunen till Chioggia (Italien), därefter genom territorialhavet mellan Chioggia och Porto Levante (Italien) och upp cirka 60 kilometer längs floden Po (Italien) till byn Polsella (Italien). Resan tillbaka till Venedig följde den omvända ruten.
- 10 Resan genom det området av det italienska territorialhavet mellan Chioggia och Porto Levante var nödvändig på grund av MS Bellissimas storlek, vilken inte tillät att fartyget färdades på den kanal som förbinder Chioggia med floden Po.
- 11 Före resan ansökte Alpina och Nicko Tours hos Ministero delle infrastrutture e dei trasporti – Capitaneria di Porto di Chioggia om tillstånd att resa genom det havsområdet. Myndigheten avlog ansökan genom beslut av den 12 mars 2012 med motiveringen att cabotage var förbehållen fartyg som förs under en medlemsstat i Europeiska unionens flagg.
- 12 Alpina och Nicko Tours överklagade beslutet till Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (den regionala förvaltningsdomstolen i Veneto). Överklagandet ogillades av Tribunale amministrativo regionale per il Veneto genom dom av den 12 april 2012, som fann att den aktuella tjänsten omfattades av begreppet cabotage i förordning nr 3577/92 och omfattas därför av regeln att cabotage är förbehållet rederier inom gemenskapen vilkas fartyg är registrerade i en medlemsstat i Europeiska unionen och under denna stats flagg enligt artikel 224 i sjöfartslagen.

- 13 Alpina och Nicko Tours överklagade domen till Consiglio di Stato och hävdade att begreppet cabotage endast är tillämpligt på tjänster som omfattar verklig sjötransport. Den aktuella kryssningen innebär inte någon verklig sjötransport, eftersom den – med undantag för den korta rutten genom territorialhavet mellan Chioggia och Porto Levante – äger rum på inre vattenvägar.
- 14 Consiglio di Stato inhyrde verkställigheten av domen. Consiglio di Stato beslutade att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:
- ”Ska [förordning nr 3577/92] tolkas så, att den är tillämplig på kryssningar mellan hamnar i en medlemsstat utan att det sker ombord- och landstigning av olika passagerare i dessa hamnar, i och med att kryssningarna påbörjas och avslutas genom ombord- och landstigning av samma passagerare i samma hamn i medlemsstaten?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 15 Den hänskjutande domstolen vill genom sin fråga få klarhet i om en kryssning som påbörjas och avslutas, med samma passagerare, i en och samma hamn i den medlemsstat inom vilken den genomförs omfattas av begreppet cabotage i förordning nr 3577/92.
- 16 Europeiska kommissionen och den italienska regeringen anser att frågan ska besvaras jakande, medan Alpina och Nicko Tours anser att frågan inte behöver besvaras. Alpina och Nicko Tours har påpekat att förordning nr 3577/92 avser sjötransport och att förordningen därför inte är tillämplig på en flodkryssning såsom den som är aktuell i det nationella målet. Domstolen bör därför slå fast att förordning nr 3577/92 under alla omständigheter inte avser kryssningar där rutten huvudsakligen inte går till havs i stället för att lämna den tolkning som den hänskjutande domstolen begärt.
- 17 I detta hänseende framgår det tydligt av artikel 1.1 i förordning nr 3577/92 att artikeln endast avser sjötransporttjänster inom en medlemsstat (cabotage). Därför regleras inte, såsom Alpina och Nicko Tours korrekt har påpekat, transporttjänster på inre vattenvägar som utförs i en medlemsstat och som inte utgör sjötransport av förordningen. Sådana tjänster omfattas däremot av tillämpningsområdet för rådets förordning (EEG) nr 3921/91 av den 16 december 1991 om villkoren för att transportföretag skall få utföra inrikes transporter av gods eller passagerare på inre vattenvägar i en annan medlemsstat än den där de är hemmahörande (EGT L 373, s. 1; svensk specialutgåva, område 7, volym 4 s. 49).
- 18 I motsats till vad Alpina och Nicko Tours har gjort gällande, framgår det emellertid inte att den kryssning som är aktuell i det nationella målet inte huvudsakligen skulle utgöra sjötransport.
- 19 Sjöbegreppet i förordning nr 3577/92 är inte begränsat till territorialhavet i den mening som avses i Förenta nationernas havsrättskonvention som undertecknades i Montego Bay (Jamaica) den 10 december 1982, trädde i kraft den 16 november 1994 och som godkändes för Europeiska gemenskapernas räkning genom rådets beslut 98/392/EG av den 23 mars 1998 (EGT L 179, s. 1) utan omfattar även inre farvatten innanför territorialhavets baslinje (se, för ett liknande resonemang, dom kommissionen/Spanien, C-323/03, EU:C:2006:159, punkterna 25–27).
- 20 Även om det antas att Alpina och Nicko Tours korrekt gör gällande att resan genom havsområdet mellan Chioggia och Porto Levante i sig är tillräckligt obetydlig för att kryssningen i det aktuella målet ska utgöra en sjötransport framstår deras uppfattning enligt vilken kryssningen huvudsakligen inte utgör sjötransport, med förbehåll för den hänskjutande domstolens bedömning, under alla omständigheter som ogrundad eftersom de andra delarna av rutten, förutom nämnda område, såsom farlederna genom Venediglagunen och floden Pos mynning ingår i Republiken Italiens inre farvatten.

- 21 Relevansen av tolkningen av förordning nr 3677/92 som begärts av den hänskjutande domstolen påverkas för övrigt inte av den omständighet att det fartyg med vilket kryssningen i det aktuella målet genomfördes förs under schweizisk flagg.
- 22 Utgången i målet beror nämligen på frågan huruvida regeln att cabotage mellan italienska hamnar ska vara förbehållet ”rederier inom gemenskapen vilkas fartyg är registrerade i en medlemsstat i Europeiska unionen och för denna stats flagg” i artikel 224 i sjöfartslagen lagligen har gjorts gällande gentemot Alpina och Nicko Tours vad gäller en kryssning som genomförs med ett fartyg som förs under schweizisk flagg. Det framgår av artikel 224, såsom även bekräftas av beslutet om hänskjutande, att den regel om förbehåll som stadgas däri endast omfattar cabotage som avses i förordning nr 3577/92. Den hänskjutande domstolen måste således först pröva om en sådan kryssning utgör cabotage enligt förordning nr 3577/92 för att den ska kunna fastställa om en kryssning som påbörjas och avslutas i en och samma hamn utgör cabotage enligt artikel 224 i sjöfartslagen.
- 23 Med hänsyn till det ovan anförda ska domstolen lämna den tolkning som begärts av den hänskjutande domstolen utan att ändra eller utvidga omfattningen av tolkningsfrågan på det sätt som Alpina och Nicko Tours föreslagit.
- 24 För att kunna besvara tolkningsfrågan ska det först noteras att det tydligt framgår att kryssningar omfattas av de typer av transport som avses i förordningen, genom att ”kryssningslinjefartyg” nämns i artikel 3.1 i förordning nr 3577/92 och att det fram till den 1 januari 1995 föreskrevs undantag för viss kryssningstrafik i artikel 6.1 i förordningen.
- 25 Förordning nr 3577/92 avser emellertid endast ”cabotage” och endast de kryssningar som motsvarar det begreppet omfattas av förordningens tillämpningsområde.
- 26 Eftersom begreppet definieras i artiklarna 1.1 och 2 led 1 i förordning nr 3577/92 med beteckningen ”sjötransporttjänster inom en medlemsstat” anser domstolen att tillhandahållandet av kryssningar som normalt utförs mot ersättning i en medlemstats farvatten omfattas av förordningens tillämpningsområde.
- 27 När en sådan kryssning påbörjas och avslutas, med samma passagerare, i en och samma hamn medför inte den omständigheten att avrese- och ankomsthamnen är densamma och att passagerarna är desamma under hela rutten att förordning nr 3577/92 inte är tillämplig.
- 28 De transporttjänster som anges i artikel 2 led 1 a–c i förordning nr 3577/92 beskrivs visserligen som om de har olika avrese- och ankomsthamnar. Uppräkningen som föregås av begreppet ”i synnerhet” är dock inte uttömmande och medför inte att transporttjänster, vilka uppvisar samtliga de grundläggande kännetecknen för cabotage som ingår i den ovannämnda beteckningen ”sjötransporttjänster inom en medlemsstat”, inte omfattas av förordningens tillämpningsområde (se, för ett liknande resonemang, dom kommissionen/Grekland, C–251/04, EU:C:2007:5, punkterna 28 och 32).
- 29 Därför ska tolkningsfrågan besvaras så, att en sjötransporttjänst som består av en kryssning som påbörjas och avslutas, med samma passagerare, i en och samma hamn i den medlemsstat inom vilken den genomförs omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 3577/92.

Rättegångskostnader

- 30 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

En sjötransporttjänst som består av en kryssning som påbörjas och avslutas, med samma passagerare, i en och samma hamn i den medlemsstat inom vilken den genomförs omfattas av tillämpningsområdet för rådets förordning (EEG) nr 3577/92 av den 7 december 1992 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom medlemsstaterna (cabotage).

Underskrifter